

הקדמה

על החוברת וההדרכה

חוברת זו נועדה לספק מידע בסיסי למי שמעוניין בשירותי השגחה על כשרות לבית העסק. תחום הכשרות הינו תחום סבוך ומורכב, הטומן בחובו היבטים הלכתיים לצד היבטים מינהליים, סוגיות משפטיות שונות, ושוק מגוון של נותני שירות. מפאת מורכבות הנושא, החוברת היא תשתית להדרכה וייעוץ, מה שמומלץ לכל עסק המעוניין להיכנס לתחום זה.

מטרת ההדרכה והמסמך, היא לתת לך את מפת הדרכים המלאה, מעיין one stop shop להקמת עסק כשר או לחילופין להפיכת עסק קיים לכשר.

ההדרכה כוללת

1. יצירת הכרות בסיסית עם היבטים המשפטיים וחוקיים של קבלת תעודת כשרות.
2. הכרות בסיסית וממצה עם ההיבטים הביורוקרטיים והמימוניים של הפעלת עסק כשר.
3. המלצות הנחיות בסיסיות ליציאה לדרך, תיפעול ושימור.

מפת דרכים לתהליך כולו הכוללת גם לוחות זמנים.

על נאמני ועל מי כתב את החוברת

תנועת נאמני תורה ועבודה היא תנועה ציונית-דתית המבקשת להחזיר את הציונות הדתית לשורשיה. מגמתה לחזק את ערכי 'תורה ועבודה', תוך שילוב התורה עם המדע, הציונות והחיים המודרניים. מטרתה לחזק את השתלבותה של החברה הדתית בחברה הכללית בישראל למען קידום ערכי הסובלנות, השוויון והצדק ולעיצוב אופייה היהודי-דמוקרטי של החברה הישראלית. בתחום דת ומדינה אנו פועלים לעיצוב פניה היהודיים של המדינה באופן רב-מימדי המחבר בין זהותה

היהודית של המדינה לזו הדמוקרטית, דמוקרטיזציה של שירותי הדת בישראל באמצעות שיתוף הציבור, ביזור סמכויות, החלת עקרונות שקיפות וייצוג הולם.

תנועת נאמני תורה ועבודה בחרה לפעול לתיקון תפיסת הכשרות בישראל מתוך רצון כפול:

1. תיקון התפיסה הכורכת כשרות עם שחיתות וכפיה. אנו רוצים להציג את האפשרות לקיים עסק כשר בתוך מגוון אלטרנטיבות שיכולות לא רק להקל עליך אלא גם לפתוח לך פתח להרחבת והצלחת העסק.
2. הנגשת היכולת להקים ולנהל עסק כשר מבלי לטבוע בבירוקרטיה, בחוסר ידע ולצלוח את סבך המנגנונים הלא תמיד ברורים של המועצות הדתיות והרבנות המקומית.

תני פרנק הוא ראש תחום דת ומדינה בתנועת נאמני תורה ועבודה. תני בעל תואר ראשון בתכנית המשולבת פכ"מ (פילוסופיה, כלכלה, מדע המדינה) באוניברסיטה העברית ובשלב סיום התואר השני בתכנית המצטיינים בבית הספר למדיניות ציבורית באוניברסיטה העברית. הוא בעל ניסיון רב בתחום דת ומדינה בישראל בכלל ובתחום הכשרות בפרט, כחלק מפעילותו להביא לתיקון מערך הכשרות הממלכתי הן בנאמני תורה ועבודה והן כיועץ פרלמנטרי בכנסת ישראל.

תוכן עניינים

מבוא.....	עמ' 3
נתונים כלליים.....	עמ' 4
פרק 1 - ספקי כשרות.....	עמ' 5
כשרות רבנות	
כשרות בד"ץ	
כשרות חלופית (צהר)	
פרק 2 - כח אדם.....	עמ' 9
פרק 3 - טבלת השוואה.....	עמ' 10
פרק 4 - מפת דרכים.....	עמ' 11
נספח א' - שאלות ותשובות.....	עמ' 12
נספח ב' - סקר צרכנים.....	עמ' 13

מבוא

ברוך הבא. אם פנית אלינו סימן שאתה בוחר לנהל עסק מזון כשר או שאתה שוקל ומתלבט. בשביל זה אנחנו כאן.

לפני הכל, הנה כמה סיבות למה כדאי לנהל עסק כשר.

1. כמות העסקים הכשרים בישראל הולכת וגדלה, הסיבות לכך מגוונות אבל בעיקר היא נובעת מהעובדה שאחוז הסועדים המבקשים לאכול בבית עסק כשרים עלתה משמעותית בשנים האחרונות. (צריך עוד לברר אם יש נתונים, לא מצאתי בינתיים)
2. עסק כשר פותח את המקום לקהלי יעד חדשים: תיירות, צרכני כשרות מקומיים, אוכלוסיות שבעבר לא ביקרו במסעדות כמו למשל הרדים הולכים יותר ויותר לאכול בחוץ.
3. כי אם כבר וויתרת על העסקה בשבת וחג מפאת עלויות אז אפשר לנצל את ההזדמנות ולנהל עסק כשר.
4. כי כשרות מזון היא תנאי בסיסי לקיום חיים יהודיים עבור מרבית הציבור בישראל ועבור ציבורים יהודיים רבים בעולם. במקביל כשרות על גווניה רלוונטית גם לאוכלוסיות לא יהודיות וגם כאן, שמירת כשרות בעסק של מזון מהווה פתרון ונגישות גם לקהל יעד לא יהודי.
5. כיום ישנם כ-15,000 עסקים כשרים בישראל. שוק הכשרות הולך ומתרחב וכ-63% מהציבור היהודי בישראל, על פי סקרים שונים, מצהיר על עצמו כשומר כשרות באופן כזה או אחר.

מי נותן את הכשרות בישראל: מועצה דתית והלאה

על פי חוק איסור הונאה בכשרות, התשמ"ג-1983, ישנם שלושה גורמים שלהם הסמכות לתת תעודת הכשר: רב שמונה על ידי הרבנות הראשית לישראל, רב מקומי במקום כהונתו והרב הצבאי הראשי בצה"ל. בפועל, מי שאמון על מתן רוב תעודות ההכשר בישראל הם הרבנים המקומיים באמצעות המועצות הדתיות, גופים מוניציפאליים שעוסקים בצד המינהלי של שירותי השגחה על הכשרות. בנוסף לגורמים המוסמכים, בישראל קיימים כ-30 גופים פרטיים, רובם רשומים כחברות בע"מ, אשר נותנים תעודות הכשר. ביניהם יש גופים פרטיים שמזוהים עם החברה החרדית שמכונים 'בד"צים' אשר מספקים שירותי השגחה מחמירים יותר, בדרך כלל על בסיס תעודת הכשרות של הרבנות, והשאר הם גופים שמספקים תעודות כשרות אלטרנטיביות, בדרך כלל כתחליף לתעודת הרבנות.

תמצית הכלים העומדים לרשותך:

החוברת הינה כלי מלווה להדרכה אישית. בחוברת תמצא את הנושאים המרכזיים החיוניים להבנת תהליך קבלת תעודת כשרות ושיאפשרו לך לבצע בחירה מושכלת ומקצועית.

נתונים כלליים:

כיום ישנם כ-15,000 עסקים בעלי תעודת כשרות המשלמים כ-30 מלש"ח אגרות כשרות בשנה. מדובר בכ-80% מהעסקים בענפים הרלוונטיים. כמות המשגיחים על כשרות הרבנות בישראל מוערכת בכ-3,800-3,900 משגיחים, כ-95% מהם מועסקים ישירות על ידי בעלי העסקים. כמות המשגיחים הכוללת, לרבות בד"צים וגופים אחרים, מוערכת בכ-5,000-6,000 משגיחים. התשלום למשגיח עומד לפי הנהלים על 37 ש"ח לשעה כאשר בפועל משגיחים רבים מקבלים פחות משכר מינימום.

מטיוטת דו"ח שהזמין משרד האוצר לבחינת עלויות הכשרות בישראל, עולה כי עלות הכשרות למשק היא כ-2.8 מיליארד ש"ח בשנה, ואילו עלות המונופול (קרי - העלויות העודפות שמייצר מערך הכשרות הנוכחי) מוערכים בכ-600 מלש"ח.

הוצאת עסק בודד על השגחת כשרות - שנתי, חודשי ויומי, נתוני המשרד לשירותי דת (בש):

סוג העסק	עלות שכר משגיח חודשי	אגרה	עלות שנתית	עלות חודשית ממוצעת	עלות יומית
דוכן לממכר מזון	600	517	7,717	643	25
בית קפה	1,500	1,356	19,356	1,613	62
בית מלון 70 חדרים	7,000	3,261	87,261	7,272	280
בית מלון 250 חדרים	15,000	8,692	188,692	15,724	605
בית מלון מעל 250 חדרים	20,000	12,295	252,295	21,025	809
אולם אירועים עד 450 איש	10,000	2,744	122,744	10,229	393
אולם אירועים מעל 1000 איש	20,000	4,120	244,120	20,343	783
מפעל גדול- משגיח 1	12,000	8,692	152,692	12,724	489
מפעל גדול- משגיח 2	24,000	8,692	296,692	24,724	951

הביקוש לכשרות בישראל הינו גבוה יחסית. מנתונים של מכון PEW שפורסמו ב-2016 עולה כי כ-63% מהציבור היהודי בישראל שומר כשרות ברמה כזו או אחרת, מתוכם 86% מהציבור המסורתי ו-33% מהציבור החילוני. גם לפי סקר של מכון סמית מדצמבר 2016 נמצא כי 63% מהציבור היהודי בישראל שומר על כשרות.

○ לרבנות הראשית ישנם נהלים קבועים ועדכוני כשרות תקופתיים המכילים הנחיות תקופתיות, למשל לקראת פסח, הגים נוספים וכיוצ"ב. במרבית המועצות הדתיות לא אוכפים את הנהלים הקיימים, ולכל מועצה דתית / רב מקומי ישנה מדיניות אחרת. הנהלים לא אחידים דה פקטו.

כשרות רבנות

○ בעת קבלת תעודה ישנו טופס אחיד אותו אמור למלא בעל העסק שכולל פרטי העובדים. הטופס כלול בתוספת לתקנות איסור הונאה בכשרות וכל חריגה ממנו איננה חוקית.

תעודת זהות:

- עלויות
- העלויות מתחלקות ל-2: תשלום אגרה ותשלום עבור השגחה. מדובר בעצם בתשלום שכר למשגיח שמועסק כאמור ברוב המקרים בתלוש שכר על ידי בעל העסק, זו העלות המשמעותית יותר והיא חודשית, ותשלום האגרה שזהו תשלום שנתי. למשגיח אמורים לשלם על פי נהלי המשרד לשירותי דת 37 ש לשעה והיקף שעות ההשגחה נקבע במועצה הדתית ומשתנה בין מועצה אחת למשנתה.
- אין הנחות על אגרות או תשלומים אחרים ולא אמורים להיות תשלומים נוספים פרטי לשני התשלומים שצויינו לעיל. ככל שנדרשים תשלומים כאלה או שיש חריגה מהתשלום מדובר בדרישה לא חוקית.

סוגיות משפטיות שקשורות לעבודה השוטפת

- שינוי בתשלומים
- האגרות משתנות מעת לעת, בדרך כלל עדכון האגרות מתבצע אחת לשנה, בהתאם לשינוי במדד המחירים לצרכן. אמנם לא מדובר בעלויות גבוהות, אך יש לקחת בחשבון עלייה צפויה בעלויות האגרות.
- שינוי בתשלום להשגחה ברבנות
- שינוי בנהלים
- שינוי בנהלים יכול להתרחש כל הזמן שכן נכון להיום אין מדיניות מסודרת ברוב מחלקות הכשרות במועצות הדתיות. עם זאת חשוב להכיר את נהלי הרבנות הראשית ואת מה שכן מותר לפיהם כדי למנוע דרישות מחמירות מאוד.

✓ מי מוציא – הרב המקומי באמצעות המועצה הדתית

✓ מי קהל היעד שמשמש – כשרות רבנות "רגילה" – ציבור צרכני הכשרות הבסיסית. כשרות רבנות "מהדרין" – תלוי ברשות המקומית. ישנן רשויות בהן תעודת המהדרין מספקת את צרכיהם של המחמירים בכשרות שאינם נזקקים לתוספת של בד"ץ. ברוב המקרים מדובר בכשרות שאיננה מספקת מחמירים ולכן רוב העסקים בארץ המעוניינים בכשרות מחמירה, אינם אוהזים בכשרות מהדרין אלא בכשרות רבנות + בד"ץ.

✓ דרישות – מגבלות על שימוש בחומרי גלם וספקים (בתלות במועצה הדתית וברב המקומי)

✓ יתרונות וחסרונות – היתרון: מדובר בתעודת הכשרות הנפוצה בישראל. ברירת המחדל של רוב משתמשי הכשרות ועל כן אין היבטים משפטיים מורכבים. החסרון: ללא הדרכה וייעוץ פרטני, בעלי עסקים עלולים ליפול למלכודת השחיתות והניהול הלא-תקין הפושה במועצות הדתיות בהקשר של הכשרות. כמו כן, הדרישות המחמירות שלא לצורך מייקרות את העלויות, בדרך כלל ללא תמורה בדמות קהלים חדשים.

✓ טווח מחירים – 3,000-640 ש, תלוי בסוג העסק, גודל העסק, יכולת המיקוח וההיכרות עם הנהלים

סוגיות משפטיות בתהליך קבלת הכשר

- הצגת התעודה:
- יש כללים מה צריך להופיע בתעודה רשמית של הרבנות. למשל פרטי המשגיח והמפקח ומספרי הטלפון שלהם וחתימת הרב המקומי. אלה דברים שחשוב לוודא כשמקבלים את התעודה.
- נהלים

בכתב בלבד. קרי - ניתן להציג עצמך ככשר בעל פה. הקנסות למי שמציג עצמו עם מצג כשרותי בכתב ולא עושה זאת בתנאי פסיקת בג"ץ, חשוף לקנסות בגובה של אלפי ש, עם אפשרות לקנסות חוזרים. הצגת מיצג שכזה בכל מקום, גם אם מדובר באתר האינטרנט, עלולה לגרור הטלת קנס.

כשרות בד"ץ

תעודת זהות:

כשרות חלופית - צהר

תעודת זהות:

מי מוציא - ארגון רבני צהר, ארגון רבנים ציוני דתי שפועל להצגת יהדות מאירת פנים ומספק שירותי דת אלטרנטיביים לרבנות

מחירון בסיס כשרות "צהר פיקוח מזון" (לחדש)			
מסעדה חלבית	מסעדה בשרית	דוכן	
900 ש"ח	1050 ש"ח	700 ש"ח	מסעדה קטנה
1350 ש"ח	1700 ש"ח	דוכן מהדרין: 900 ש"ח	מסעדה גדולה
1100 ש"ח	1540 ש"ח		מסעדה קטנה מהדרין
1540 ש"ח	2860 ש"ח		מסעדה גדולה מהדרין

*המחירים אינם כוללים מע"מ.

**פעילות עלים שאינם מפוקחים מהרקים מעבר ל-30 ק"ג בשבוע / ניפוי קמח מעל 20 ק"ג בשבוע / ברירת אורז וקטניות מעל 25 ק"ג בשבוע בעלות נוספת.

סוגיות משפטיות בתהליך קבלת הכשר

מי מוציא - הרב העומד בראש הבד"ץ (חברה פרטית בדרך כלל)

מי קהל היעד שמשמש - תלוי בסוג הבד"ץ. באופן כללי הבד"צים הם גופים פרטיים שמספקים שירותי כשרות והשגחה מחמירים וקפדניים יותר מכשרות הרבנות הרגילה ובדרך כלל גם מזו הנחשבת "מהדרין". ישנם בד"צים הפונים למגזר חרדי-אשכנזי, כגון העדה החרדית, בד"ץ רובין, בד"ץ לנדא, בד"ץ שארית ישראל, בד"ץ אגודת ישראל, בד"ץ חתם סופר ועוד. וישנם בד"צים הפונים למגזר החרדי-ספרדי והמסורתי-ספרדי כגון בד"ץ בית יוסף, בד"ץ הרב מחפוד וכו'.

דרישות - מגבלות על שימוש בחומרי גלם וספקים. דרישות הלכתיות מחמירות יותר מאשר כשרות רבנות.

יתרונות וחסרונות - היתרון: מדובר בתעודות שיש להן קהל לקוחות פוטנציאלי שלא בהכרח יגיע לעסק ללא התעודה הזו, תלוי באזורים וכידוע נוה יותר ליישר קו עם המחמיר שמספק גם את המקל. החסרון: הנהלים לא שקופים, מדובר בתשלום כפול למשיגה כי יש צורך בכשרות רבנות בנוסף לכשרות בד"ץ, במקומות רבים יש לבחון היטב את המותג אם הוא מצדיק את עצמו מבחינת שיווק לקהלי יעד חדשים.

טווח מחירים - בבדיקה

סוגיות משפטיות בתהליך קבלת הכשר

○ הצגת התעודה:

○ כשרות בד"ץ: חובה להציג תעודת בד"ץ רק לצד תעודת רבנות.

○ קנסות מחלקת איסור הונאה בכשרות הראשית אחראית על אכיפת איסור ההונאה בכשרות, זאת על ידי מתן קנסות לבתי עסק שמציגים עצמם ככשרים ללא אישור מגורם רשמי. גם לפני דנג"ץ גיני, היה מדובר במצג כשרותי

○ הצגת התעודה:

○ כשרות חלופית: יש לוודא שהצגת תעודה מטעם כשרות החלופית עומדת בפסיקת בג"ץ האחרון (דנג"ץ גיני) שקובעת כי בעל העסק יוכל להצהיר על אלו כללים הלכתיים הוא מקפיד ומהו אופן הפיקוח עליהם.

○ יצויין כי כל מצג כשרותי בכתב שאינו עומד בכללי פסיקת דנג"ץ גיני עשוי לגרור קנס בגובה של 2,000 ש"ח וקנסות נוספים במידה והתקלה לא מסודרת.

○ קנסות

○ מחלקת איסור הונאה בכשרות ברבנות הראשית אחראית על אכיפת איסור ההונאה בכשרות, זאת על ידי מתן קנסות לבתי עסק שמציגים עצמם ככשרים ללא אישור מגורם רשמי. גם לפני דנג"ץ גיני, היה מדובר במצג כשרותי בכתב בלבד. קרי - ניתן להציג עצמך ככשר בעל פה. הקנסות למי שמציג עצמו עם מצג כשרותי בכתב ולא עושה זאת בתנאי פסיקת בג"ץ, חשוף לקנסות בגובה של אלפי ש"ח, עם אפשרות לקנסות חוזרים. הצגת מיצג שכזה בכל מקום, גם אם מדובר באתר האינטרנט, עלולה לגרור הטלת קנס.

פרק 2 - כח אדם

כח אדם

מגבלות על העסקת עובדים

חלק מהלכות הכשרות, ללא קשר לגוף נותן הכשרות, מביאות להגבלות מסוימים של בישול על ידי עובדים לא-יהודים. יש לקחת זו בחשבון, ובמקרה של תעודת הרבנות אף יש לעתים "בדיקות יהדות" של עובדים על מנת לוודא שהם לא עוסקים בהתחלת הבישול. במקרים חריגים אף התרחשו מקרים שבהם הרבנות הערימה קשיים לבעל עסק שאינו יהודי אף שאינו עוסק בבישול וכן יש רבני ערים שאקטיבית ניסו למנוע העסקת לא-יהודים בבתי עסק אף שאינם עוסקים בבישול האוכל.

העסקת משגיח

כאמור, כיום כ-95% ממשגיחי כשרות הרבנות בישראל מועסקים ישירות על ידי בעל העסק. עם זאת, הדבר נמצא בשינוי שכן לפי פסיקת בג"ץ בעניין "הגינות שלטונית" עד ה-1 ביוני 2018 על כל המשגיחים לעבור למודל העסקה שונה, במנותק מבעל העסק, זאת לצורך מניעת ניגוד העניינים המובנה. ישנן מספר חלופות הנבחנות כעת, כאשר מיעוט המשגיחים יועסק על ידי המועצות הדתיות עצמן ורוב המשגיחים יועסקו באמצעות גוף מתווך - חברת כ"א, או עמותה בשליטת המועצה הדתית.

בכשרויות הפרטיות המשגיחים לא מועסקים על ידי בעל העסק, למעט מקרים בהם משגיח כשרות הרבנות שמועסק על ידי בעל העסק עובד במקביל גם עבור בד"ץ (אין הנחיה נגד שיטת עבודה זו נכון להיום). ברוב המקרים משגיחי בד"ץ או כשרויות חלופיות מועסקים באמצעות הגוף שמספק את שירותי ההשגחה.

- להרחבה - זמינות המשגיח, תדירות הגעתו ולמה זה משנה (למשל נוכחות בזמן קבלת אספקה)

סוג הכשרות	רבנות	בד"ץ	חלופית (צהר)
מי הספק	הרב המקומי באמצעות המועצה הדתית	גוף כשרות פרטי חרדי	ארגון רבני צהר
טווח מחירים	1613 ש"ח	?	1,350 - 1,700 ש"ח
יתרון מרכזי	כשרות מוכרת על ידי רוב הציבור	כשרות מהודרת המותאמת לקהלי יעד ספציפיים	כשרות איכותית ושקופה
חסרון מרכזי	שרירותיות	עלות גבוהה	לא מוכרת רשמית
כח אדם	העסקה של המשגיח ע"י בעל העסק	משגיח מועסק ע"י ספק הכשרות	משגיח מועסק ע"י ספק הכשרות
מה לשים לב?	יש שוני גדול בין ספקי כשרות שונים בתוך הרבנות (מועצות דתיות ורבנים מקומיים שונים)	ניתן על בסיס תעודת הרבנות לקבל קנס	ניסוח התעודה חשוב כדי לא לקבל קנס

• השוואה לבית קפה/מסעדה בעל כושר קליטה של 21-50 איש

כשרות רבנות

○ מפת דרכים:

- היכרות עם טופס בקשת הכשרות
- כמה זה עולה? הפניה לעלויות: אגרה + תשלום למשגיח + רזרבה לעלויות נוספות בלתי צפויות. תשלומים מותרים ואסורים
- מה עושים?
 - פנייה למחלקת כשרות במועצה הדתית - לדעת למי צריך להגיע
 - קביעת פגישה ראשונית, קבלת רשימת דרישות ותשלום (שלב המיקוח). דרישות רלוונטיות:
 - עלויות
 - תדירות השגחה ומה כלול בשירותי ההשגחה
 - מגבלות על חומרי גלם
 - מגבלות על ציוד
 - מגבלות על בהירת ספקים
 - ביקור בבית העסק והכשרתו
 - קבלת תעודה
 - תקשורת שוטפת מול המשגיח והמועצה הדתית
 - אירועים מיוחדים בלוח השנה: שבת ומועדים, צומות, פסח, סוכות

מפת הדרכים דומה בכשרויות הנוספות, רק שכאמור כשרות בד"ץ מגיעה לאחר כשרות רבנות בדרך כלל ולכן יש לעבור קודם את התהליך מול הרבנות.

- האם כשרויות פרטיות כמו בד"ץ או כשרות חלופית כמו של צהר מוגבלות מבחינה גיאוגרפית?
 - לא, בניגוד לרבנות, כשרויות בד"ץ או צהר ניתן לקבל בכל מקום בו ספק הכשרות יכול לתת שירות. ישנם בד"צים שפועלים באופן אזורי.
- מה ההבדל בין בד"צים שונים?
 - כל בד"ץ הוא גוף פרטי נפרד, ובדרך כלל מזוהה עם פלג או זרם חרדי מסוים. בהתאם לכך, לכל בד"ץ אפשרו בד"ץ בית יוסף למשל מזוהה עם הרב עובדיה יוסף וש"ס, ופונה לציבור חרדי ספרדי. בד"ץ אגודת ישראל מזוהה עם מפלגת אגודת ישראל, אחת מהמפלגות המרכיבות את סיעת "יהדות התורה" בכנסת.
- האם אני יכול לכתוב שאני כשר בלי תעודה?
 - בעקבות פסיקת בג"ץ האחרונה, כל בעל עסק יכול להצהיר על הכללים עליהם הוא מקפיד ואופן הפיקוח עליהם, כל עוד לא מוצג מצג "כשרותי" בכתב. כלומר, אי אפשר לכתוב את המילה "כשר" אך ניתן להצהיר על הכללים והפיקוח. אנו ממליצים לפנות לייעוץ משפטי בנושא.
- האם אני יכול להישאר פתוח בשבת ולקבל כשרות?
 - לא, נכון להיום אין ספק כשרות שנותן שירותי השגחה למקומות פתוחים בשבת. גם לא כשרויות פרטיות.
- אם אני בוחר בכשרות רבנות, האם אני יכול לבחור בין רבנים מקומיים שונים? נניח אם העסק שלי בראשון לציון, האם אני יכול לקבל כשרות מהרב של רחובות?
 - לא. כשרות הרבנות היא מונופול מקומי של הרב המקומי ויש הבדלים בדרישות בין הרבנויות המקומיות והמועצות הדתיות השונות.
- מה ההבדל בין המועצה הדתית והרבנות המקומית?
 - המועצה הדתית היא הגוף המינהלי שכפוף להנחיות ההלכתיות של הרב המקומי. רוב העבודה מתנהלת מול המשגיח, שמשופץ לעבודתו על ידי המועצה הדתית והמפקח שמועסק על ידי המועצה הדתית.
- אם אין מועצה דתית או רב מקומי במקום בו העסק שלי נמצא, למי אני פונה?
 - אם ברצונך בכשרות רבנות, במקרה שאין מועצה דתית ישנה מחלקה לשירותי דת או לשכת רבנות ברשות המקומית. אם אין רב מקומי, יש בדרך כלל ממלא מקום שמוסמך לחתום על תעודות הכשרות. אם גם זה לא קיים – ישנו גוף בשם הרבנות לכשרות ארצית שמוסמך לספק שירותי כשרות בכל מקום בו אין ספק כשרות מקומי.

להלן מוצגים ממצאים נבחרים מתוך סקר צרכנים שעסק בעמדות כלפי כשרות הרבנות וכשרות חלופית:

- 60% מקפידים על שמירת כשרות, מתוכם 29% לא מקפידים על תעודת רבנות.
 - תפיסת אמינות כשרות הרבנות נמוכה, גם בקרב המקפידים על תעודת כשרות של הרבנות כ-38% אינם תופסים את אמינות הפיקוח כגבוהה.
 - רק כרבע סבורים שהרבנות הראשית פועלת מתוך אינטרס ציבורי בנושא הכשרות.
 - הקונספט של כשרות חלופית זוכה לאטרקטיביות גבוהה - 77% ציינו שהקונספט מוצא חן בעיניהם.
 - 58% ענו כי הם בטוחים או חושבים שיעדיפו כשרות חלופית על פני כשרות רבנות.
- הסקר נערך ע"י חברת סי.איי מחקר שיווקי עבור מיזם "יהדות לכולנו" בדצמבר 2017 בקרב 508 נשים וגברים בגילאי 18 ומעלה, יהודים דוברי עברית, לא כולל חרדים, אשר נוהגים לאכול במסעדות ובתי קפה לפחות פעם בחצי שנה

